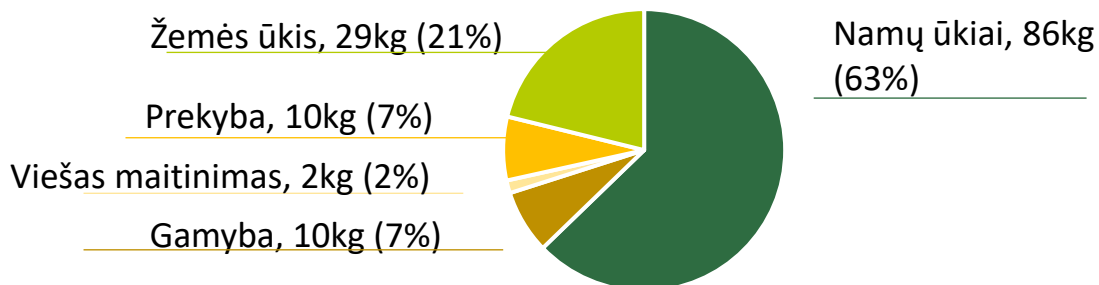

Maisto švaistymo prevencijos planas

Maisto švaistymas daro neigiamą poveikį aplinkai, o kasmet Europos Sąjungoje išmetamo maisto vertė – 132 mlrd. eurų

Lietuvoje vienam Lietuvos gyventojui tenka 137 kg išmesto maisto. Mažmeninė prekyba yra atsakinga už 7% maisto atliekų Lietuvoje.¹

Maisto švaistymas daro neigiamą poveikį aplinkai – net 16% su maistu susijusių šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijų susidaro dėl jo išmetimo². Sąvartynuose yrantis maistas taip pat teršia dirvožemį ir gruntinį vandenį.

Maisto švaistymo reguliavimas Lietuvoje

Siekiant mažinti maisto švaistymą, Lietuvos respublikos Atliekų tvarkymo įstatymo, 34⁴¹ straipsnis įpareigoja mažmeninės prekybos įmones:

- parengti maisto atliekų susidarymo prevencijos planą (vienų arba trejų metų trukmės)
- plane nurodyti tikslus (absoliučiaisiais arba santykiniais dydžiais)
- numatyti priemones išsikeltam tikslui pasiekti

Maisto švaistymo reguliavimas Europos Sąjungoje

Europos sąjungos nustatyti tikslai maisto švaistymui:

- 30% sumažinti maisto atliekų kiekį, tenkantį vienam gyventojui, mažmeninėje prekyboje, viešo maitinimo įstaigose ir namų ūkiuose iki 2030 m. (palyginus su 2020 m.).

1. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Food_waste_and_food_waste_prevention_-_estimates, 2022 m

2. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52023SC0421>

Metodologija ir apibrēžimai

Maisto ir maisto švaistymo terminologija

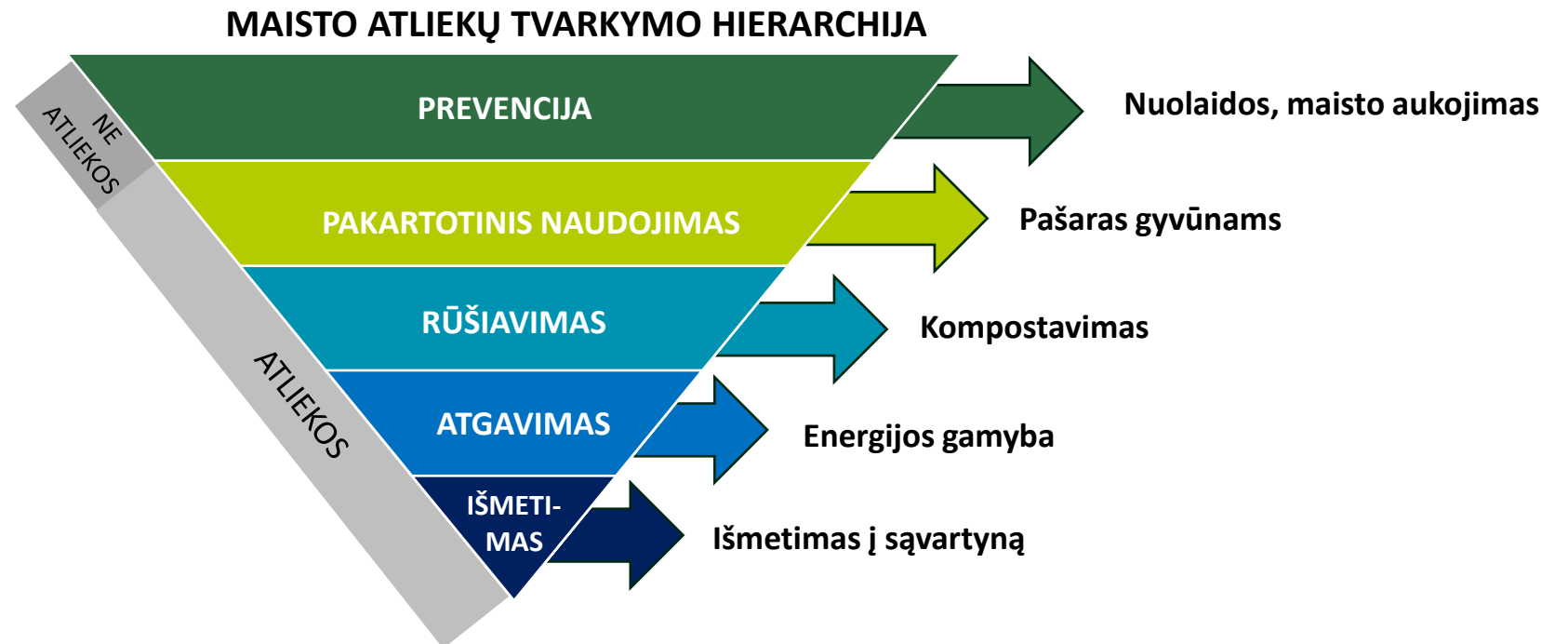
MAISTAS

Maistas¹ – tai medžiaga arba produktas, perdirbtas, perdirbtas iš dalies arba neperdirbtas, kuris yra skirtas vartoti žmonėms. Maistas – tai ir gėrimas, kramtomoji guma ar kuri nors kita medžiaga, įskaitant vandenį, apgalvotai įdėta į maistą jį gaminant, ruošiant ar apdorojant. Į „maisto“ sąvoką neįeina gyvūnų maistas, maisto papildai, vaistai, tabakas.

MAISTO ATLIEKOS

Europos komisijos „Atliekų direktyva“, nurodo, kad maisto atliekos yra viskas, ko nesuvartoja žmogus – pavyzdžiui, maisto perdavimas gyvulių šėrimui, energijai gaminti ir pan.²

„Atliekų direktyvoje“ taip pat pateikiama maisto sunaudojimo hierarchija, kuri nurodo veiksmų prioritetizavimą nuo labiausiai skatinamų iki vengtinų.

¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:32002R0178>

² https://environment.ec.europa.eu/topics/waste-and-recycling/waste-framework-directive_en

IKI Maisto švaistymo skaičiavimo metodika ir rodikliai

METODIKA

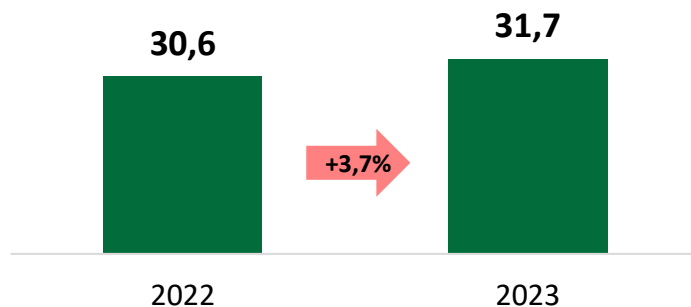
Maisto atliekas, kurios susidaro IKI veikloje, matuojame atsižvelgiant į prekybos plotą:

1) Bendras maisto atliekų kiekis: Tai kiekis, kurį perduodame pakartotiniam naudojimui (gyvuliams maitinti) ir energijai bei biodegalams gaminti. Rodiklis matuojamas kilogramais pagal mūsų partnerių pateiktas ataskaitas per vieningą gaminių, pakuočių ir atliekų apskaitos informacinę sistemą (GPAIS) ir parduotuvių pateiktas ataskaitas.

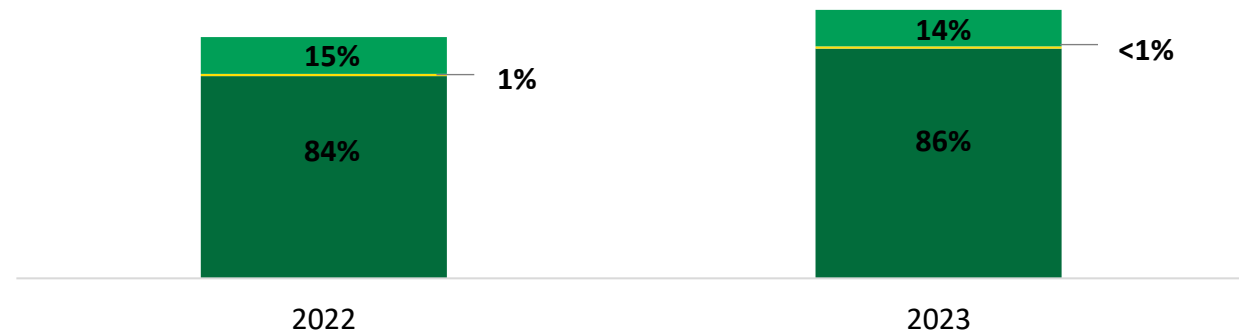
2) Prekybos plotas: Parduotuvės plotas, neskaičiuojant darbuotojams skirtų patalpų, kitų paslaugų tiekėjų ir parduotuvių, esančių IKI pastate.

RODIKLIAI

MAISTO ATLIEKŲ KIEKIS TENKANTIS
PREKYBOS PLOTUI (KG/M²)

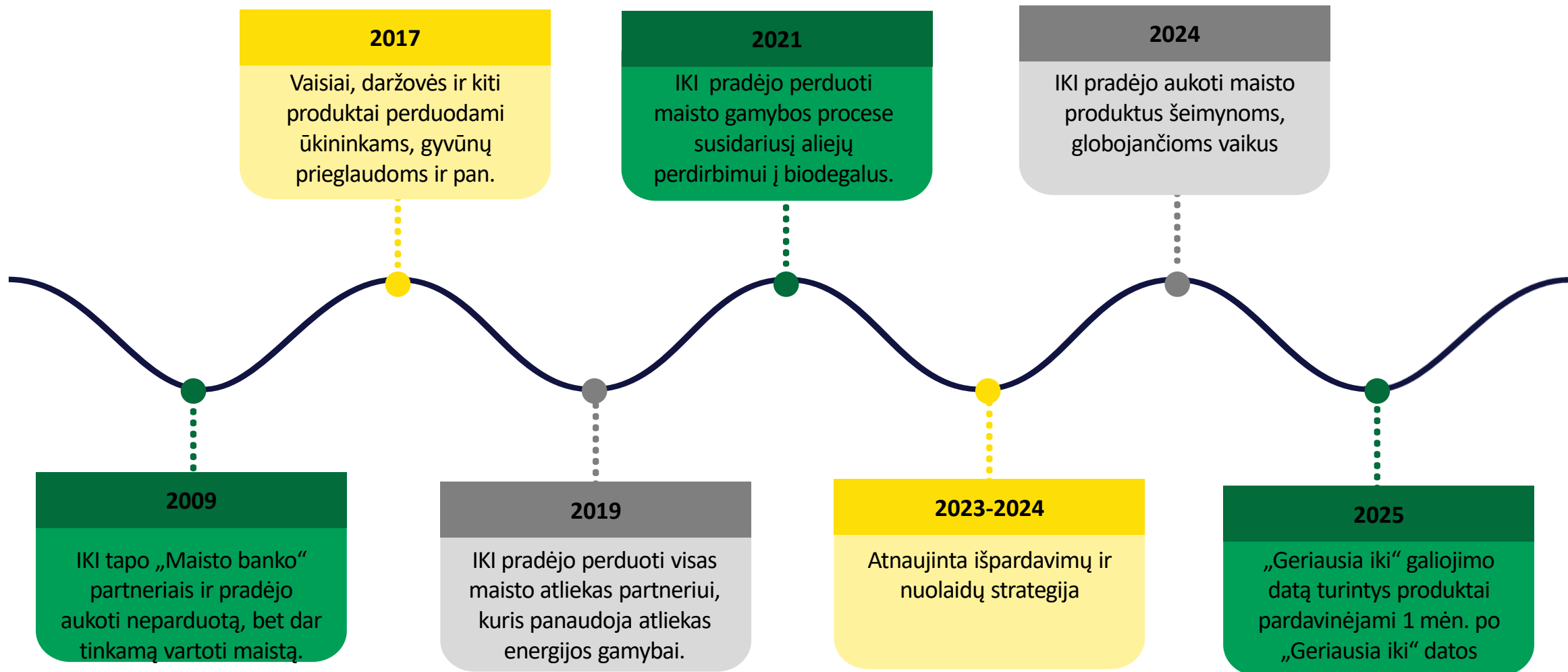
MAISTO ATLIEKOS, PAGAL TVARKYMO BŪDĄ

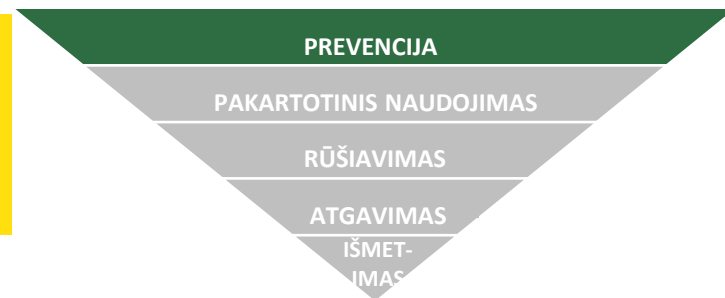
■ Maistas energijos gamybai ■ Aliejus energijos gamybai ■ Maistas gyvūnams

Maisto atliekų mažinimo priemonės ir rezultatai

IKI priemonės kovojant su maisto švaistymu

Asortimento planavimas ir nuolaidos

ASORTIMENTO IR PARDAVIMŲ PLANAVIMAS, GALIOJIMO DATOS SEKIMAS

Pagrindė priemonė siekiant mažinti maisto švaistymą – efektyvus ir tikslus asortimento bei pardavimų planavimas. Veiksmingas planavimas užtikrina, kad parduotuvėje yra reikiamas parduodamų prekių kiekis ir padeda sumažinti prekių perteklių, dėl kurio atsiranda rizika maisto švaistymui. Asortimento planavimą atliekame atsižvelgiant į praeities duomenis, pirkėjų įpročius, sezoniškumą ir planuojamas akcijas bei kampanijas. Taip pat, parduotuvės naudojasi pagalbinėmis priemonėmis, padedančioms joms sekti produktų galiojimo laiką.

SPECIALIOS NUOLAIDOS

Artėjant produktų galiojimo pabaigai, taikome įvairias nuolaidas. Taip suteikiame klientams galimybę pigiau įsigyti kokybiškas prekes bei sumažiname išmetamo maisto kiekį. Pagrindinės pirkėjams taikomos nuolaidos:

- 50% nuolaida**
- Paskutinės dienos galiojimo produktams
- Konditerijos gaminiams, pvz., bandelėms, po 20h.

Taip pat, esant situacijai, kai parduotuvėje yra daug prekių, kurių galiojimo pabaiga artėja, parduotuvė gali individualiai pritaikyti nuolaidą.

Priemonių planas 2025 – 2027 metams

- 1) „Geriausią iki“ produktų pardavimas – produktų, turinčių „Geriausią iki“ galiojimo datą, pardavimas 1 mėn. ilgiau, pritaikant 70% nuolaidą.
- 2) Šviežių kepinų, pvz., bandelių, pardavimas 2 dienas vietoj 1, antrąją dieną taikant 50% nuolaidą.
- 3) Įrankio, kuris leis efektyviau planuoti asortimentą, diegimas. Tikimasi, kad šis įrankis padidins prekių paklausos planavimo prognozių tikslumą, automatizuos rankinius procesus.
- 4) Išmanesnis produktų galiojimo sekimo algoritmas – nors šiuo metu IKI turi pagalbines priemones, padedančias sekti produktų galiojimą, planuojame šias priemones tobulinti.

Maisto produktų aukojimas

Maistobankas

„Maisto bankas“ - didžiausias labdaros fondas Lietuvoje. IKI buvo pirmas iš didžiųjų prekybos tinklų, tapusių „Maisto banko“ rėmėju 2009 metais. Bendradarbiavimo tikslas – ne tik mažinti maisto švaistymą, bet ir prisidėti prie socialinės atskirties ir skurdo mažinimo Lietuvoje. 2023 m. IKI paaukojo apie 2 700 tonų maisto, kurio vertė – 6,8 mln. Eur. IKI didžiuojasi būdama viena iš pagrindinių „Maisto Banko“ rėmėjų. 2024 m. „Maisto bankui“ perduodavo paramą iš 224 parduotuvių.

Parama Šeimynoms bei vietinėms labdaros organizacijoms

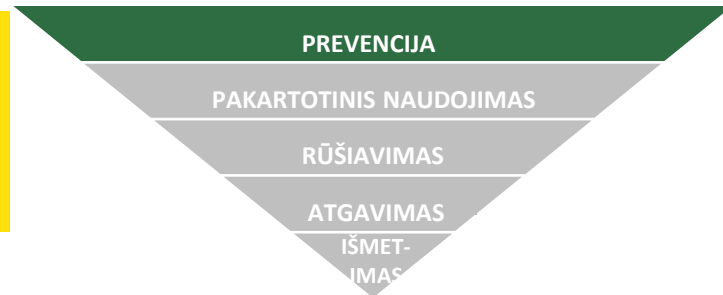
2024 m. IKI pradėjo bendradarbiauti su 2 šeimynomis, globojančioms vaikus¹. Šeimynoms perduodami švieži maisto produktai – mėsos, pieno produktai ir pan.

IKI siekia suteikti paramą ir mažesnėms organizacijoms, veikiančioms miesto ar regiono lygmeniu. 2024 m. pabaigoje IKI pasirašė bendradarbiavimo sutartis su labdaros ir paramos fondais „Gerumo sparnai“ ir „Vilties centras“.

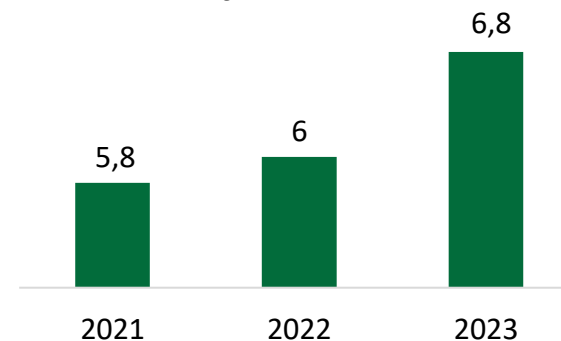
Priemonių planas 2025 – 2027 metams

Siekiant didinti paramą, perduodamą paramos ir labdaros organizacijoms, IKI nusimatė 2 pagrindines priemones:

- 1) Plėsti paramos organizacijų, kurioms perduodame paramą, tinklą.
- 2) Didinti maisto kategorijų, kurias aukojame, skaičių. Jau esame identifikavę kelias kategorijas, kurias planuojame perduoti paramai nuo 2025 metų.

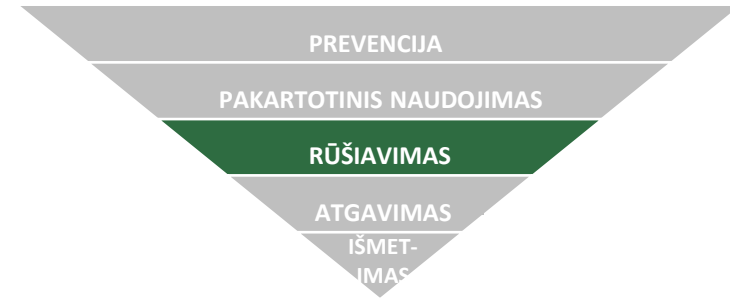

BENDRA „MAISTO BANKU“ PERDUOTŲ
PRODUKTŲ VERTĖ, MLN., EUR

¹ <https://vaikoteises.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/vaiko-globa-ir-ivaikinimas/vaiko-globa-rupyba/kas-yra-seimyna/kas-yra-seimyna-1/>

Maisto produktų perdavimas gyvūnų šėrimui

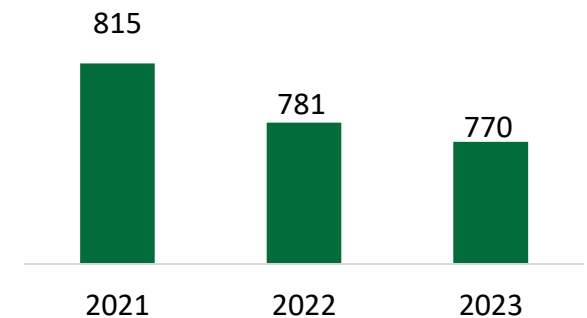

Maisto produktus, daugiausia – daržoves ir vaisius, kurie yra nebetinkami vartoti ar aukoti labdarai, perduodame gyvūnų šėrimui. Bendradarbiaujame su Lietuvos ūkininkais, gyvūnų prieglaudomis, zoologijos sodais ir kitomis organizacijomis, kurios naudoja IKI maisto produktus kaip pašarą gyvūnams.

38 Partneriai, kuriems perduodamas maistas, gyvūnų šėrimui

95 Parduotuvės, kurios perduoda maistą

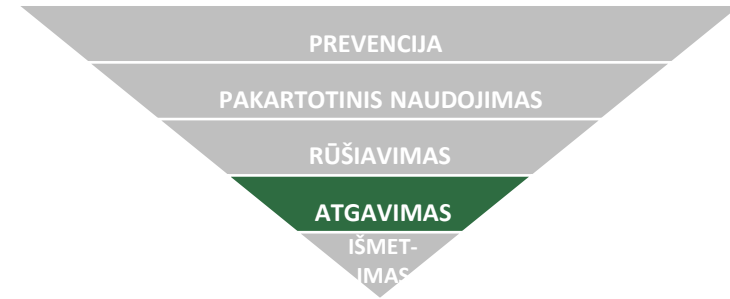
GYVŪNŲ ŠĖRIMUI PERDUOTO MAISTO KIEKIS (TONOS)

Priemonių planas 2025 – 2027 metams

Kadangi pakartotinis maisto produktų naudojimas yra vienas iš geriausių maisto atliekų panaudojimo būdų, sieksime didinti atiduodamo nebetinkamų naudoti maisto produktų kiekį ūkininkams – plėsiame partnerių tinklą bei didinsime parduotuvių, kurios perduoda vaisius ir daržoves, skaičių.

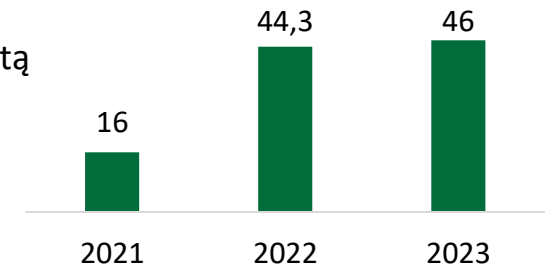
Maisto atliekos – energijai gaminti

Biodegalai iš gamyboje panaudoto aliejaus

IKI pati vykdo kulinarijos ir konditerijos gaminių gamybą. Nuo 2021 m. IKI bendradarbiauja su UAB „Biomotorai“, kuri perdirba IKI gamybos procese panaudotą augalinį aliejų ir paverčia jį biodegalais. Perdirbimo procesas apima aliejaus priemaišų valymą ir vandens atskyrimą kaitinant. Išvalytas aliejus siunčiamas į biodyzelino gamyklą, kur yra perdirbamas į biodegalus.

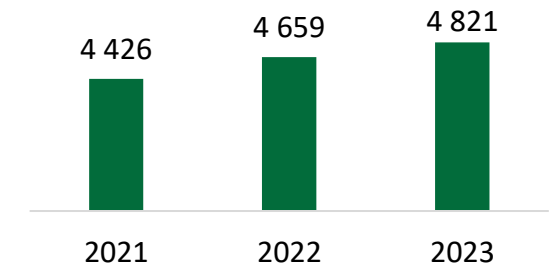
ALIEJUS, PERDUOTAS PERDIRBIMUI (TONOS)

Maisto atliekos naudojamos energijai gaminti

IKI perduoda visas maisto atliekas partneriui UAB „Horeca sprendimai“. Partneris atskiria pirmines ir antrines pakuotes. Atskirta biomasė perduodama galutiniams atliekų tvarkytojams – biodujų jėgainėms Latvijoje. Šalutinis maisto atliekų perdirbimo produktas naudojamas kaip aukštos kokybės organinė trąša.

ENERGIJOS GAMYBAI PERDUOTOS MAISTO ATLIEKOS (TONOS)

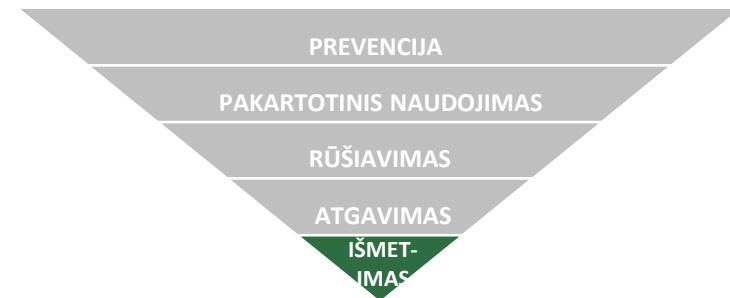

100% „Horeca sprendimai“ surenka maisto atliekas iš visų IKI parduotuvių, gamybos ir logistikos centrų.

Priemonių planas 2025 – 2027 metams

Kadangi maisto atliekų perdavimas energijai gaminti yra mažiausią naudingas atliekų tvarkymo būdas (be maisto išmetimo į sąvartynus), sieksime mažinti atliekų, perduotų energijai gaminti, dalį iki 80%, o 20% perduoti pakartotiniam naudojimui.

IKI principas – jokių maisto atliekų į sąvartyną

IKI yra įsipareigojusi laikytis nulinės tolerancijos maisto atliekų išmetimui į sąvartynus. Nuo 2021 m. IKI maisto atliekos nėra išmetamos į sąvartynus.

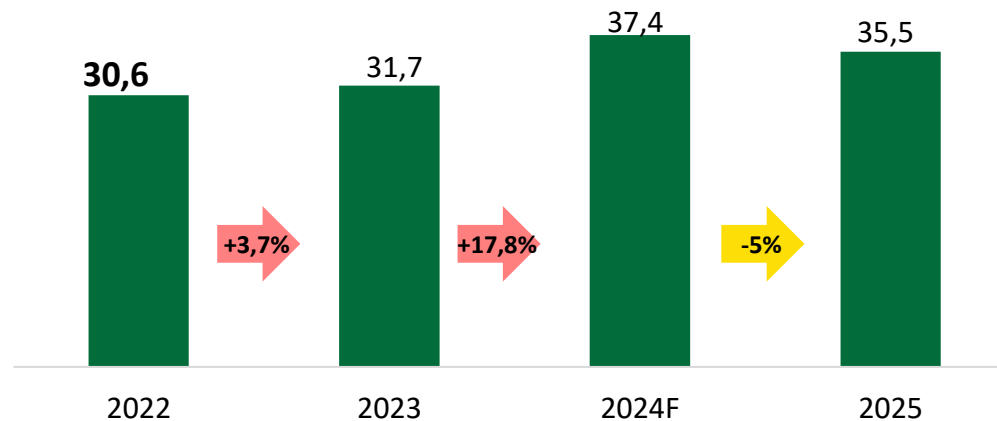
Šio principo laikysimės ir toliau.

Maisto atliekų mažinimo rezultatai ir tikslai

Maisto atliekų mažinimo tikslai

- IKI sieks 2025 metais sumažinti maisto išmetimą 5%.
- Ilgalaikis (iki 2030 m.) tikslas bus peržiūrėtas ir atnaujintas 2025 m., siekiant jį suderinti su REWE grupe, kuriai priklauso IKI.

MAISTO ATLIEKŲ KIEKIS TENKANTIS
PREKYBOS PLOTUI (KG/M²)

Priedai

Duomenų šaltiniai

- **Surinktas maisto atliekų kiekis iš parduotuvių** – informaciją apie bendrą maisto kiekį (kilogramais) nustatome pagal duomenis kuriuos mūsų partneris, pateikia per vieningą gaminių, pakuočių ir atliekų apskaitos informacinę sistemą (GPAIS). Maisto atliekos yra surenkamos iš visų IKI parduotuvių, logistikos centrų, kepyklų.
Svoris pateikiamas kartu su pakuote (įprastai pakuotė sudaro apie 5-10% viso svorio). Šiuo metu partneris neturi galimės pateikti informacijos apie maisto svorį be pakuotės.
Taip pat, partneris surenka ir gyvūnų maistą (pasibaigusio galiojimo ar su pažeista pakuote). Nors gyvūnų maistas nėra laikomas maisto atliekomis, šiuo metu nėra galimybės šių produktų svorį skaičiuoti atskirai, o šios atliekos sudaro mažiau nei 0,1% visų maisto atliekų ir nėra laikomos reikšmingomis
- **Surinktas gamyboje panaudotas aliejus** – informaciją apie surinktą aliejaus kiekį IKI kepyklose ir kulinarijos centruose mums pateikia mūsų partneris.
- **Maisto atliekų kiekis, perduotas gyvuliams šerti** – informaciją apie maisto (daugiausia – vaisių ir daržovių) kiekį, kurį perduodame gyvuliams gauname iš ataskaitų, kurias supildo parduotuvių darbuotojai.
- **Prekybos plotas** – vidinė informacija apie parduotuvės plotą, neįskaitant darbuotojų patalpų, sandėlių, ir pan.

Ateityje planuojame santykinį maisto atliekų kiekį skaičiuoti atsižvelgiant į nupirkto maisto kiekį, t.y., išmesto maisto kiekis, palyginus su visu maisto kiekiu, kurį nupirko IKI, siekiant parduoti.

